

فواید «کاغذ اخبار»

دیگر وضع «کاغذ اخبار» که خبر تمام شهرهای «انگلند» و سایر بلاد فرنگ دهد، و نرخ اشیا و حقایق هرچیز از جزئی و کلی، حتی اخبار «اپره» و «پلی هو سها» که فلان روز، فلان خواننده مشهور در آنجا کارخواهد کرد، و فلان بازی بدروی کار خواهد آمد و ذهاب وایاب و شادی و مرگ کل اشراف از آن معلوم شود. فایده بزرگ آن اینکه هر کس پیشه و کار و مافی القصیر خود را بواسطه آن شهرت تمام می تواند داد. شبی محاصل «واکسال^۱» برای خیرات، یعنی اعانت چند کس از شرافی نادار مقرر بود. صاحب آن بواسطه دوستی، پیغام بهمن فرستاد که اگر در شب موعود به تماشای آن خانه روم، او را بی خرج زد راه خواهد داد، و چون بهجهت ورود من، هجوم تماشایان بسیار شده مداخل که برای خیرات معین است، زیاده خواهد گشت، من شامل ثواب نیز خواهم شد. بعد قبول من، این معنی را داخل «کاغذ اخبار» کرده ورود من در شب موعود شهرت داد. چون «واکسال» در شهر «بره» آن طرف دریا واقع و عبور من بدان طرف کم شده بود، مردم به شوق دیدن من به حدی هجوم آوردند که گاهی آنقدر کثرت در آن خانه نشده بود، وجا بر سایرین تنگ گردید. اما طریق حصول این «کاغذ» اینکه بزرگان قلیلی «ماهواری» به صاحب اخبار دهند، مردم او^۲ هر روزه بدبیشان می رسانند. در آن اثنا هم کاغذی^۳ به سه چهار «فلوس» بهر کس که خواهد، می فروشنند، و آنها که قدرت برآورده این قلیل هم ندارند، به قهوه خانه ها که برای حاضری یا طعام روند، «کاغذ اخبار» که برای مشغلة مردم در آنجا متعدد افتاده، می خوانند. این «کاغذ» از ورود و ملاقات من بعوزرا و امراء و پادشاه همیشه خبر می داد، و به لفظ «پرشن پرنس»^۴، یعنی شاهزاده ایران، عبارت می کرد. این لقب بی آنکه من ادعا نمایم، یا کسی اشاره به آن کند، به محض هجوم عام آنقدر شهرت یافته بود که مرا بجز پذیرفتن چاره نمایند و احتمی نشان من و خانه من بدون این لفظ نمی یافتد.^۵ اهل «کلب» نیز از اراده یکدیگر بواسطه این «کاغذ» خبر می یابند. وزرا از کارهایی که پسندیده عوام نیست هم بدین «کاغذ» تحذیر می شوند، زیرا که جمع مجھول الاسم آن، مردم را بر مقابع افعال ایشان تبیه و از بلوای عام تحویف می نمایند.

ذکر چیزهایی که عوام اکابر را بدان تنبیه و تحویف نمایند

وایضاً برای تبیه وزرا و سایر غافلین دو راه دیگر هست. یکی در تصویرات مضحک که «کرکیور» نامند. بنای آن تمام بر رموز و ایمهای مصوری است، و جواب و سؤال

میانه «جانبول»^۱، که تصویر عامه است، و وزیر، به لطایف عبارات مضمونکه. با آنکه تفضیح وزیر به رمز واپس در آن کرده‌اند، اما به نوعی که اگر او هم بیند بی اختیار به خنده درآید. دوم در «پلی‌وس»‌ها دراثای نقل و بازی. احدی را قدرت بر منع این تنیهات ثلث، اگر حق باشد یا ناحق، نیست. و همچنین برای نشر فوایدی، منع واعانت پادشاه و اکابر مؤثر نیست، زیرا که هر کس به «چهابه»‌ی کتب علمی قادر است، و به واسطه «کاغذ اخبار» از علم و هنر خود به عامه خبر تواند داد. هر کس که حاجت بدو دارد رجوع می‌شود، و به منع کسی منع نمی‌گردد، بلکه در این باب عامه آنقدر آزادی یافته‌اند که، چنانچه آید، مضر و معیوب شده.

اسباب آرام مسافران و شرح اشیای خوراکی